

Samling af Afgørelser

RETTENS DOM (Femte Afdeling)

12. juli 2019*

»Konkurrence – karteller – markedet for optiske diskdrev – afgørelse, hvorved fastslås en overtrædelse af artikel 101 TEUF og EØS-aftalens artikel 53 – hemmelige aftaler vedrørende udbud iværksat af to computerproducenter – fuld prøvelsesret – tilsidesættelse af princippet om god forvaltningsskik – begrundelsespligt – punkt 37 i retningslinjerne for bødeberegning af 2006 – særlige forhold – retlig fejl«

I sag T-1/16,

Hitachi-LG Data Storage, Inc., Tokyo (Japan),

Hitachi-LG Data Storage Korea, Inc., Seoul (Sydkorea),

ved advokaterne L. Gyselen og N. Ersbøll,

sagsøgere,

mod

Europa-Kommissionen først ved A. Biolan, M. Farley, C. Giolito og F. van Schaik, derefter ved A. Biolan, M. Farley og F. van Schaik, som befuldmægtigede,

sagsøgt,

angående et søgsmål anlagt i henhold til artikel 263 TEUF med påstand om nedsættelse af den bøde, som Europa-Kommissionen pålagde sagsøgerne ved afgørelse C(2015) 7135 final af 21. oktober 2015 om en procedure efter artikel 101 TEUF og artikel 53 i EØS-aftalen (sag AT.39639 – Optiske diskdrev),

har

RETTEN (Femte Afdeling),

sammensat af afdelingsformanden, D. Gratsias, og dommerne I. Labucka og I. Ulloa Rubio (refererende dommer),

justitssekretær: fuldmægtig N. Schall,

på grundlag af den skriftlige forhandling og efter retsmødet den 3. maj 2018,

afsagt følgende

* Processprog: engelsk.

Dom¹

I. Tvistens baggrund

A. Sagsøgerne og det relevante marked

- 1 Sagsøgerne, Hitachi-LG Data Storage, Inc. og dets datterselskab Hitachi-LG Data Storage Korea, Inc., producerer og leverer optiske diskdrev. Særligt er Hitachi-LG Data Storage et joint venture, der er oprettet af det japanske selskab Hitachi, Ltd. og det koreanske selskab LG Electronics Inc. Det har været aktivt på markedet siden den 1. juli 2001.
- 2 Den pågældende overtrædelse vedrører optiske diskdrev, der anvendes i personlige computere (stationære computere og bærbare computere) (herefter »PC'er«) fremstillet af Dell Inc. og Hewlett Packard (herefter »HP«). Optiske diskdrev bruges ligeledes i talrige apparater, som forbrugerne benytter, såsom afspillere til compactdisk (herefter »CD«) eller *digital versatile discs* (herefter »DVD«), spilkonsoller og andre elektroniske periferenheder (28. betragtning til den anfægtede afgørelse).
- 3 Optiske diskdrev til PC'er varierer i størrelse, ilægningsmekanismer (slot eller skuffe) og de disktyper, som de kan aflæse eller skrive. Optiske diskdrev kan opdeles i to grupper: halvhøjde-drev (herefter »HH«) til stationære computere og smalle drev til bærbare computere. Gruppen af smalle drev omfatter drev af forskellig størrelse. Der findes forskellige former for HH-drev og smalle drev alt efter deres tekniske funktion (29. betragtning til den anfægtede afgørelse).
- 4 Dell og HP er de to største producenter af originale produkter på verdensmarkedet for PC'er. Disse to selskaber anvender klassiske udbudsprocedurer, der afholdes på verdensplan og bl.a. indebærer kvartalsmæssige forhandlinger om priser på verdensplan og om de samlede indkøbsmængder med et lille antal udvalgte leverandører af optiske diskdrev. Generelt har regionale spørgsmål ikke spillet en rolle i udbudsprocedurerne for optiske diskdrev, andet end spørgsmålene knyttet til den forventede efterspørgsel for regioner, som påvirker den samlede indkøbsmængde (32. betragtning til den anfægtede afgørelse).
- 5 Udbudsprocedurerne omfattede anmodninger om tilbud, elektroniske anmodninger om tilbud, online-forhandlinger, elektroniske auktioner og bilaterale forhandlinger (offline). Ved afslutningen af et udbud tildelte kunderne mængder til de deltagende leverandører af optiske diskdrev (til alle eller i hvert fald de fleste af dem, medmindre der var oprettet en udelukkelsesmekanisme) på grundlag af den pris, de tilbød. F.eks. modtog det vindende bud 35-45% af den samlede tildeling af kontrakten for det pågældende kvartal, det næstbedste bud fik 25-30%, det tredjebedste 20% osv. Disse klassiske udbudsprocedurer blev anvendt af kunders enheder, som havde fået til opgave at varetage udbud med henblik på at gennemføre en effektiv udbudsprocedure til konkurrencedygtige priser. Med henblik herpå anvendte de enhver mulig praksis for at stimulere priskonkurrencen mellem leverandørerne af optiske diskdrev (33. betragtning til den anfægtede afgørelse).
- 6 Hvad angår Dell gennemførte dette selskab hovedsageligt udbud ved online-forhandling. Disse forhandlinger kunne være tidsubegrænsede eller afsluttes efter en fastlagt periode, f.eks. ti minutter efter det sidste bud, når ingen leverandør af optiske drev afgav nye bud. I visse tilfælde kunne online-forhandlingerne vare flere timer, hvis udbuddet var mere livligt, eller hvis online-forhandlingernes varighed blev forlænget for at tilskynde leverandørerne af optiske drev til at afgive bud. Selv om varigheden af online-forhandlinger var tidsubegrænset og afhang af det endelige bud, kunne Dell dog på et bestemt tidspunkt meddele, at online-forhandlingerne var afsluttet. Dell

1 – Der gengives kun de præmisser i nærværende dom, som Retten finder det relevant at offentliggøre.

kunne gå fra en procedure ved »alene inddeling« til en procedure »i blinde«. Dell kunne annullere online-forhandlingerne, hvis udbuddet eller resultatet heraf blev fundet utilfredsstillende, og selskabet kunne i stedet føre bilaterale forhandlinger. Online-forhandlingsprocessen blev overvåget af de indkøbsansvarlige på verdensmarkedet, der havde ansvar for disse transaktioner hos Dell (34. og 37. betragtning til den anfægtede afgørelse).

- 7 Hvad angår HP var de mest anvendte udbudsprocedurer anmodningerne om tilbud og de elektroniske anmodninger om tilbud. De to procedurer blev udført online med anvendelse af samme platform. Hvad for det første angår anmodningerne om tilbud var disse kvartalsmæssige. De kombinerede online-forhandlingerne med kvartalsmæssige offline-forhandlinger, som blev spredt over et bestemt tidsrum, normalt to uger. Leverandørerne af optiske diskdrev blev indbudt til en åben udbudsprocedure i et bestemt tidsrum med henblik på at afgive et tilbud på en online-platform eller med e-mail. Efter udløbet af den første omgang af auktioner mødtes HP med hver deltager og indledte forhandlinger på grundlag af tilbuddet fra leverandøren af optiske diskdrev med henblik på at opnå det bedste tilbud fra hver leverandør uden at afsløre identiteten på eller buddet afgivet af andre leverandører af optiske diskdrev. Hvad for det andet angår de elektroniske anmodninger om tilbud blev disse normalt organiseret som et omvendt udbud. Tilbudsgiverne oprettede forbindelse til online-platformen på det fastsatte tidspunkt, og auktionssalget begyndte til den af HP fastlagte pris. De tilbudsgivere, som afgav bud, der blev gradvist nedsat, blev oplyst om deres placering, hver gang et nyt bud blev afgivet. Ved udløbet af den fastsatte frist vandt den leverandør af optiske diskdrev, som havde afgivet det laveste bud, auktionssalget, og de øvrige leverandører blev placeret som nummer to og tre på grundlag af deres bud (41.-44. betragtning til den anfægtede afgørelse).

B. Den administrative procedure

- 8 Den 14. januar 2009 indgav selskabet Koninklijke Philips NV (herefter »Philips«) en ansøgning om bødefritagelse til Kommissionen i medfør af dennes meddelelse om bødefritagelse eller bødenedsættelse i kartelsager (EUT 2006, C 298, s. 17, herefter »samarbejdsmeddelelsen«). Den 29. januar og den 2. marts 2009 blev denne ansøgning suppleret, således at den ud over Philips skulle omfatte selskaberne Lite-On IT Corporation og deres joint venture Philips & Lite-On Digital Solutions Corporation (herefter »PLDS«).
- 9 Den 29. juni 2009 sendte Kommissionen en anmodning om oplysninger til de virksomheder, der er aktive på området for optiske diskdrev.
- 10 Den 30. juni 2009 indrømmede Kommissionen Philips, Lite-On IT og PLDS en betinget bødefritagelse.
- 11 Den 4. og 6. august 2009 indgav sagsøgerne en ansøgning om bødenedsættelse til Kommissionen i medfør af samarbejdsmeddelelsen.
- 12 Den 18. juli 2012 indledte Kommissionen en procedure og vedtog en klagepunktsmeddelelse i forhold til 13 leverandører af optiske diskdrev, herunder sagsøgerne. I denne meddelelse anførte Kommissionen i det væsentlige, at disse selskaber havde tilsidesat artikel 101 TEUF og artikel 53 i aftalen om Det Europæiske Økonomiske Samarbejdsområde (EØS), idet de fra den 5. februar 2004 til den 29. juni 2009 havde deltaget i et kartel vedrørende optiske diskdrev, som bestod i at samordne deres adfærd hvad angår udbudsprocedurer organiseret af to computerproducenter, nemlig Dell og HP.
- 13 Samme dag indrømmede Kommissionen sagsøgerne en betinget bødefritagelse.
- 14 Den 29. og 30. november 2012 deltog samtlige virksomheder, der havde modtaget en klagepunktsmeddelelse, i en høring for Kommissionen.

- 15 Den 14. december 2012 anmodede Kommissionen alle parterne om at fremlægge de relevante dokumenter, som de havde modtaget fra Dell og HP i overtrædelsesperioden. Alle parterne besvarede disse anmodninger og fik aktindsigt i de svar, som de andre leverandører af optiske diskdrev havde afgivet.
- 16 Den 18. februar 2014 vedtog Kommissionen to supplerende klagepunktsmeddelelser for at supplere, ændre og afklare de klagepunkter, som var sendt til visse modtagere af klagepunktsmeddelelsen, vedrørende deres ansvar i den angivelige overtrædelse.
- 17 Den 26. februar 2015 tilsendte sagsøgerne Kommissionen en ansøgning om nedsættelse af bøden som følge af »særlige forhold« som omhandlet i punkt 37 i retningslinjerne for beregning af bøder efter artikel 23, stk. 2, litra a), i forordning (EF) nr. 1/2003 (EUT 2006, C 210, s. 2, herefter »2006-retningslinjerne for bødeberegningen«).
- 18 Den 5. marts 2015 mødtes sagsøgerne og deres eksterne rådgiver med Kommissionen for at indgive deres ansøgning om bødenedsættelse.
- 19 Den 1. juni 2015 vedtog Kommissionen endnu en supplerende klagepunktsmeddelelse. Formålet med den nye meddelelse var at supplere de tidligere klagepunktsmeddelelser ved at adressere de klagepunkter, som var fremsat i disse meddelelser, til yderligere juridiske enheder, som tilhørte de koncerner (moderselskaber eller fusionerede enheder), der tidligere havde modtaget klagepunktsmeddelelsen.
- 20 Modtagerne af klagepunktsmeddelelserne af 18. februar 2014 og 1. juni 2015 gav skriftligt deres synspunkter til kende over for Kommissionen, men anmodede ikke om en høring.
- 21 Den 3. juni 2015 tilsendte Kommissionen alle parterne en sagsfremstillingsmeddelelse. Modtagerne af sagsfremstillingsmeddelelsen gav skriftligt deres synspunkter til kende over for Kommissionen.
- 22 Den 14. september 2015 indgav sagsøgerne en ny ansøgning om bødenedsættelse til Kommissionen. Denne ansøgning skulle ajourføre visse oplysninger fremlagt i deres ansøgning af 26. februar 2015.
- 23 Den 18. september 2015 deltog sagsøgerne og deres eksterne rådgiver i et andet møde med Kommissionen vedrørende udviklingen i deres sag.
- 24 Den 5. og 15. oktober 2015 hørte Kommissionen Det Rådgivende Udvalg for Kartel- og Monopolspørgsmål (herefter »det rådgivende udvalg«).
- 25 Den 21. oktober 2015 vedtog Kommissionen en afgørelse C(2015) 7135 final om en procedure i henhold til artikel 101 i traktaten om Den Europæiske Unions funktionsmåde og artikel 53 i EØS-aftalen (sag AT.39639 – Optiske diskdrev) (herefter »den anfægtede afgørelse«).

C. Den anfægtede afgørelse

1. Den omhandlede overtrædelse

- 26 I den anfægtede afgørelse fastslog Kommissionen, at karteldeltagerne havde samordnet deres konkurrencemæssige adfærd fra i hvert fald den 23. juni 2004 til den 25. november 2008. Kommissionen præciserede, at denne samordning blev foretaget med et netværk af parallelle, bilaterale kontakter. Kommissionen anførte, at karteldeltagerne tilsigtede at tilpasse deres udbud på markedet og at sørge for, at priserne forblev på et højere niveau, end de ville have været uden disse bilaterale kontakter (67. betragtning til den anfægtede afgørelse).

- 27 I den anfægtede afgørelse præciserede Kommissionen, at karteldeltagernes samordning vedrørte kundekonti for Dell og HP, som er de to største producenter af originalprodukter på verdensmarkedet for PC'er. Ifølge Kommissionen anvendte Dell og HP ud over bilaterale forhandlinger med leverandørerne af optiske diskdrev standardudbudsprocedurer, som fandt sted mindst en gang i kvartalet. Kommissionen bemærkede, at kartelmedlemmerne anvendte deres netværk af bilaterale kontakter til at manipulere disse udbudsprocedurer, hvorved de modarbejdede deres kunders forsøg på at stimulere priskonkurrencen (68. betragtning til den anfægtede afgørelse).
- 28 Ifølge Kommissionen gav den regelmæssige udveksling af oplysninger kartelmedlemmerne mulighed for at få et meget detaljeret kendskab til deres konkurrenters hensigter, inden de deltog i en udbudsprocedure, og de kunne derfor forudse deres konkurrencemæssige strategi (69. betragtning til den anfægtede afgørelse).
- 29 Kommissionen tilføjede, at kartelmedlemmerne jævnligt udvekslede oplysninger om deres priser vedrørende bestemte kunders konti samt oplysninger uden forbindelse til disse priser, såsom den eksisterende produktion og leveringskapaciteten, lagerbeholdningen, situationen, henset til kvalificeringen, tidspunktet for indførelsen af nye produkter eller forbedringer. Kommissionen bemærkede, at leverandørerne af optiske diskdrev overvågede de endelige resultater af de afsluttede udbudsprocedurer, dvs. den opnåede indplacering, pris og mængde (70. betragtning til den anfægtede afgørelse).
- 30 Kommissionen anførte ligeledes, at leverandørerne, selv om de havde til hensigt, at kartelmedlemmerne skulle holde deres kontakter hemmelige i forhold til kunderne, anvendte de midler, som de fandt tilstrækkeligt egnede til at nå det ønskede resultat, til at kontakte hinanden. Den præciserede desuden, at et forsøg på at indkalde til et opstartsmøde for at planlægge jævnlige multilaterale møder mellem leverandørerne af optiske diskdrev var mislykkedes i 2003, efter at det blev afsløret over for en kunde. Ifølge Kommissionen var der i stedet bilaterale kontakter, som navnlig foregik som telefonsamtaler og nogle gange elektroniske beskeder, herunder på private e-mailadresser (hotmail) og beskedtjenester eller under møder, der hovedsageligt blev afholdt mellem forvalterne af konti på verdensplan (71. betragtning til den anfægtede afgørelse).
- 31 Kommissionen fastslog, at karteldeltagerne kontaktede hinanden jævnligt, og at disse kontakter, som hovedsageligt var telefoniske, blev hyppigere under udbudsprocedurer, hvorunder der kunne være flere opkald pr. dag mellem visse karteldeltageres kontaktpersoner. Kommissionen præciserede, at kontakterne mellem bestemte karteldeltageres kontaktpersoner generelt var betydeligt højere end mellem visse andre (72. betragtning til den anfægtede afgørelse).

2. Sagsøgernes ansvar

- 32 Sagsøgerne blev holdt ansvarlige som følge af deres direkte karteldeltagelse fra den 23. juni 2004 til den 25. november 2008, navnlig for deres samordning med andre konkurrenter i forhold til Dell og HP (494. betragtning til den anfægtede afgørelse).

3. Den bøde, som sagsøgerne er blevet pålagt

- 33 Hvad angår beregningen af den bøde, der blev pålagt sagsøgerne, har Kommissionen støttet sig på retningslinjerne for bødeberegningen.
- 34 Med henblik på at fastsætte bødens grundbeløb fastslog Kommissionen indledningsvis, at det, henset til de betydelige forskelle i leverandørernes deltagelse og for bedre at kunne gengive kartellets reelle betydning, var passende at anvende et årligt gennemsnit beregnet på grundlag af den reelle værdi af virksomhedernes afsætning i hele kalendermåneder under deres respektive deltagelse i overtrædelsen (527. betragtning til den anfægtede afgørelse).

- 35 Kommissionen forklarede således, at afsætningens værdi blev beregnet på grundlag af afsætningen af optiske diskdrev til PC'er faktureret over for selskaberne HP og Dell inden for EØS (528. betragtning til den anfægtede afgørelse).
- 36 Kommissionen fastslog endvidere, at eftersom den konkurrencebegrænsende adfærd i forhold til HP var begyndt senere, og for at tage hensyn til kartellets udvikling, skulle værdien af den relevante afsætning beregnes særskilt for HP og for Dell, og at der skulle anvendes to multiplikationsfaktorer alt efter varigheden (530. betragtning til den anfægtede afgørelse).
- 37 Herefter besluttede Kommissionen, at eftersom aftalerne om samordning af priserne af natur var blandt de mest alvorlige overtrædelser af artikel 101 TEUF og EØS-aftalens artikel 53, og da kartellet i hvert fald omfattede EØS, var den sats, der skulle anvendes ved fastlæggelsen af grovheden, i det foreliggende tilfælde 16% for alle modtagerne af den anfægtede afgørelse (544. betragtning til den anfægtede afgørelse).
- 38 Kommissionen anførte desuden, at der, henset til omstændighederne i den foreliggende sag, skulle tilføjes et beløb med henblik på den afskrækkende virkning på 16% (554. og 555. betragtning til den anfægtede afgørelse).
- 39 Eftersom det tilpassede grundbeløb for den bøde, der blev pålagt sagsøgerne, ikke nåede det fastsatte loft på 10% af deres omsætning, skulle Kommissionen endvidere ikke foretage en ny tilpasning i henhold til artikel 23, stk. 2, i Rådets forordning nr. 1/2003 af 16. december 2002 om gennemførelse af konkurrencereglerne i [artikel 101 TEUF] og [102 TEUF] (EFT 2003, L 1, s. 1). Det tilpassede grundbeløb for den bøde, som sagsøgerne blev pålagt, der var beregnet efter den ovenfor beskrevne metode, udgjorde således 8,45% af deres samlede omsætning i 2014, som var det regnskabsår, der gik forud for vedtagelsen af den anfægtede afgørelse (570.-572. betragtning til den anfægtede afgørelse).
- 40 Endelig blev sagsøgernes bøde nedsat med 50%, fordi de havde samarbejdet i forbindelse med undersøgelsen inden for rammerne af Kommissionens samarbejdsordning, og de blev indrømmet en delvis bødefritagelse, fordi de havde gjort det muligt for Kommissionen at fastslå en længere varighed af kartellet (575. og 582.-592. betragtning til den anfægtede afgørelse).
- 41 Den anfægtede afgørelses dispositive del er, for så vidt som den vedrører sagsøgerne, affattet således:

»Artikel 1

Følgende virksomheder har overtrådt artikel 101 TEUF og EØS-aftalens artikel 53 ved i de angivne tidsrum at have deltaget i en samlet og vedvarende overtrædelse, som består i flere forskellige overtrædelser i sektoren for optiske diskdrev inden for hele EØS, der bestod i aftaler om samordning af priser:

[...]

- d) [sagsøgerne] fra den 23. juni 2004 til den 25. november 2008 for deres samordning i forhold til Dell og HP

[...]

Artikel 2

For den i artikel 1 omhandlede overtrædelse pålægges følgende bøder:

[...]

d) [sagsøgerne] in solidum: 37 121 000 EUR.«

II. Retsforhandlinger og parternes påstande

- 42 Ved stævning indleveret til Rettens Justitskontor den 4. januar 2016 har sagsøgerne anlagt den foreliggende sag.
- 43 Kommissionen har afgivet svarskrift den 29. april 2016.
- 44 Efter forslag fra den refererende dommer har Retten (Femte Afdeling) besluttet at indlede retsforhandlingernes mundtlige del og har som led i foranstaltninger med henblik på sagens tilrettelæggelse i henhold til procesreglementets artikel 89 opfordret sagsøgerne til at fremlægge et dokument og udtale sig skriftligt om visse aspekter af tvisten. Sagsøgerne har efterkommet disse opfordringer inden for den fastsatte frist.
- 45 Parterne har afgivet indlæg og besvaret Rettens mundtlige spørgsmål i retsmødet den 3. maj 2018.
- 46 Sagsøgerne har nedlagt følgende påstande:
- Den bøde, som sagsøgerne er pålagt i henhold til den anfægtede afgørelses artikel 2, litra d), nedsættes, således at der tages hensyn til sagens særlige forhold.
 - Kommissionen tilpligtes at betale sagsomkostningerne.
- 47 Kommissionen har nedlagt følgende påstande:
- Frifindelse.
 - Sagsøgerne tilpligtes at betale sagsomkostningerne.

III. Retlige bemærkninger

A. Om tvistens rækkevidde

- 48 Sagsøgerne har fremsat to anbringender til støtte for søgsmålet. For det første har de gjort gældende, at Kommissionen tilsidesatte princippet om god forvaltningsskik og sin begrundelsespligt, idet den undlod at besvare sagsøgernes ansøgning i henhold til punkt 37 i retningslinjerne for bødeberegningen. For det andet har de gjort gældende, at Kommissionen begik en retlig fejl, idet den ikke fraveg den almindelige fremgangsmåde, der er fastsat i retningslinjerne for bødeberegningen, og nedsatte den bøde, sagsøgerne blev pålagt, under hensyntagen til sagens særlige forhold og sagsøgernes rolle på markedet for optiske diskdrev.
- 49 Med deres første påstand, og som det fremgår af stævningens punkt 3, 7, 41 og 43 og replikkens punkt 11-18, har sagsøgerne nedlagt påstand om, at Retten udøver sin fulde prøvelsesret i henhold til artikel 261 TEUF og nedsætter den bøde, som de er blevet pålagt. Sagsøgerne har endvidere anført, at de ikke har nedlagt påstand om annullation af den anfægtede afgørelse, såfremt Retten fastslår, at Kommissionen har tilsidesat sin begrundelsespligt eller princippet om god forvaltningsskik.
- 50 Retten har som led i foranstaltninger med henblik på sagens tilrettelæggelse som omhandlet i procesreglementets artikel 89 opfordret sagsøgerne til at præcisere, om de, som det synes at fremgå af stævningen og replikken, ikke med deres søgsmål har tilsigtet at fremsætte annullationspåstande, men alene påstande om bødenedsættelse.

- 51 I deres svar på Rettens foranstaltninger med henblik på sagens tilrettelæggelse har sagsøgerne anført, at de har opfordret Retten til at udøve sin fulde prøvelsesret og ændre Kommissionens implicite afgørelse om afvisning af deres ansøgning om bødenedsættelse i henhold til punkt 37 i retningslinjerne for bødeberegningen og realitetsbehandle denne ansøgning.
- 52 I det samme svar på foranstaltningerne med henblik på sagens tilrettelæggelse har sagsøgerne imidlertid ligeledes anført, at de var bevidste om, at den omstændighed, at de har anmodet Retten om at udøve sin fulde prøvelsesret i medfør af artikel 261 TEUF, i forhold til bøden »nødvendigvis dækker over eller omfatter en påstand om hel eller delvis annullation af afgørelsen«, og at såfremt Retten som led i sin bedømmelse af lovligheden i medfør af artikel 263 TEUF måtte konkludere, at Kommissionen ikke begik en retlig fejl, kan den foretage en fuldstændig prøvelse af bødens størrelse i henhold til artikel 261 TEUF.
- 53 Det skal i denne forbindelse bemærkes, at traktaten ikke foreskriver »søgsmål med påstand om udøvelse af fuld prøvelsesret« som en selvstændig søgsmålsadgang. Artikel 261 TEUF bestemmer nemlig blot, at forordninger udstedt i henhold til traktaternes bestemmelser kan tillægge Unionens retsinstanser fuld prøvelsesret vedrørende de i disse forordninger omhandlede sanktioner (kendelse af 9.11.2004, FNICGV mod Kommissionen, T-252/03, EU:T:2004:326, præmis 22).
- 54 Denne fulde prøvelsesret kan endvidere alene udøves af Unionens retsinstanser inden for rammerne af legalitetskontrollen med retsakter udstedt af institutionerne og nærmere bestemt ved annullationssøgsmål. Artikel 261 TEUF har således alene til virkning at udstrække rækkevidden af den kompetence, som Unionens retsinstanser råder over i forbindelse med de i artikel 263 TEUF omhandlede søgsmål (jf. i denne retning kendelse af 9.11.2004, FNICGV mod Kommissionen, T-252/03, EU:T:2004:326, præmis 24 og 25).
- 55 Et søgsmål, som anlægges med det formål at foranledige Unionens retsinstanser til at udøve deres fulde prøvelsesret over for en sanktionsafgørelse, som er en kompetence fastsat i artikel 261 TEUF, men som er gennemført ved artikel 263 TEUF, dækker over eller omfatter derfor nødvendigvis en påstand om hel eller delvis annullation af denne afgørelse (jf. i denne retning kendelse af 9.11.2004, FNICGV mod Kommissionen, T-252/03, EU:T:2004:326, præmis 25).
- 56 Det er først efter, at Unionens retsinstanser har afsluttet legalitetskontrollen af den afgørelse, de er forelagt, at det tilkommer dem, henset til de anbringender, som er fremsat for dem, samt eventuelt til de anbringender, som de har rejst af egen drift, og såfremt denne afgørelse ikke annulleres helt, at udøve deres fulde prøvelsesret med henblik på for det første at udlede følgerne af deres bedømmelse hvad angår lovligheden af denne afgørelse, og for det andet på grundlag af de oplysninger, som har været forelagt dem til vurdering (jf. i denne retning dom af 8.12.2011, KME Germany m.fl. mod Kommissionen, C-389/10 P, EU:C:2011:816, præmis 131, og af 10.7.2014, Telefónica og Telefónica de España mod Kommissionen, C-295/12 P, EU:C:2014:2062, præmis 213), at afgøre, om der, når de træffer deres afgørelse, er grund til (dom af 11.7.2014, RWE og RWE Dea mod Kommissionen, T-543/08, EU:T:2014:627, præmis 257, og af 11.7.2014, Sasol m.fl. mod Kommissionen, T-541/08, EU:T:2014:628, præmis 438, og af 11.7.2014, Esso m.fl. mod Kommissionen, T-540/08, EU:T:2014:630, præmis 133) at erstatte Kommissionens vurdering med deres egen vurdering, således at bødens størrelse bliver passende.
- 57 Selv om sagsøgerne i det foreliggende tilfælde i stævningen kun har anført påstandene om omgørelse, og at de ikke har nedlagt påstand om annullation af den anfægtede afgørelse, fremgår det af deres senere forklaringer, at de ikke har gjort indsigelse imod, at Retten har omkvalificeret deres påstande i overensstemmelse med den ovenfor i præmis 53-56 nævnte retspraksis.

- 58 Det skal således fastslås, at nærværende søgsmål dels vedrører påstande om delvis annulation af den anfægtede afgørelse, for så vidt som Kommissionen i medfør af punkt 37 i retningslinjerne for bødeberegningen afviste sagsøgernes ansøgning om nedsættelse af den bøde, som de var blevet pålagt i henhold til den anfægtede afgørelses artikel 2, litra d), dels påstande om omgørelse af denne afgørelse med henblik på, at Retten selv tiltræder denne ansøgning og følgelig nedsætter det nævnte beløb.

B. Om annulationspåstandene

[udelades]

1. Det første anbringende om tilsidesættelse af princippet om god forvaltningsskik og af begrundelsespligten

[udelades]

a) Det første led om tilsidesættelse af begrundelsespligten

[udelades]

1) Kommissionens pligt til at begrunde den manglende hensyntagen til de særlige forhold, som sagsøgerne har gjort gældende

- 77 Hvad angår sagsøgernes argument om, at Kommissionen tilsidesatte den begrundelsespligt, som den er pålagt, idet den i den anfægtede afgørelse ikke anførte grundene til, at den ikke efter deres ansøgning og i medfør af punkt 37 i retningslinjerne for bødeberegningen fraveg den almindelige metode til bødeberegningen, skal det bemærkes, at Kommissionen, som det fremgår af den ovenfor i præmis 65 og 75 nævnte retspraksis, ikke havde pligt til af sin afgørelse at lade fremgå alle de faktiske og retlige forhold, som var blevet behandlet under den administrative procedure, samt de forhold, som ikke blev taget i betragtning ved beregningen af den pålagte bøde.
- 78 Det skal endvidere bemærkes, at de gældende regler foreskriver, at Kommissionen kun i to tilfælde undtagelsesvis kan fravige anvendelsen af den almindelige metode til bødeberegning. For det første kan Kommissionen i henhold til punkt 35 i retningslinjerne for bødeberegningen ved fastsættelsen af bødens størrelse tage hensyn til en virksomheds manglende betalingsevne. Det skal i det foreliggende tilfælde bemærkes, at Kommissionen ved det uformelle møde den 5. marts 2015 udtrykkeligt anmodede sagsøgerne om at bekræfte, at de ikke påberåbte sig en manglende evne til at betale bøden i medfør af punkt 35 i retningslinjerne for bødeberegningen, og at sagsøgerne bekræftede, at de ikke anmodede om anvendelse af denne procedure. For det andet foreskrives det i punkt 37 i retningslinjerne for bødeberegningen, at det kan være berettiget, at Kommissionen fraviger den metode, der er beskrevet i disse retningslinjer, hvis der gør sig særlige forhold gældende i en given sag, eller det er nødvendigt at sikre et afskrækkende niveau i et bestemt tilfælde.
- 79 Det skal imidlertid fastslås, at det følger af retspraksis, at den skønsbeføjelse, som Kommissionen er indrømmet ved retningslinjerne for bødeberegningen, ikke indebærer, at den er fritaget for forpligtelsen til at begrunde anvendelsen af denne undtagelse. Kommissionen skal således præcisere de særlige forhold eller det behov for at sikre et afskrækkende niveau, der begrunder anvendelsen af denne undtagelse (jf. i denne retning dom af 6.2.2014, AC-Treuhand mod Kommissionen, T-27/10, EU:T:2014:59, præmis 306).

- 80 Særligt når Kommissionen beslutter at fravige den almindelige metode, der er fastsat i retningslinjerne for bødeberegningen, hvorved den har pålagt sig selv en begrænsning i udøvelsen af sit skøn hvad angår bødefastsættelsen, idet den som i nærværende sag støtter sig på disse retningslinjers punkt 37, gælder disse begrundelseskrav så meget desto mere. Der skal i denne forbindelse henvises til fast retspraksis, hvori det anerkendes, at de nævnte retningslinjer fastsætter vejledende regler for den praksis, der skal følges, og som Kommissionen ikke kan fravige i konkrete tilfælde uden at angive grunde, som er i overensstemmelse med bl.a. ligebehandlingsprincippet. Denne begrundelse skal være så meget desto mere præcis, når henses til, at punkt 37 i retningslinjerne for bødeberegningen blot indeholder en vag henvisning til de »særlige forhold [...] i en given sag« og således overlader Kommissionen et vidt skøn til at foretage en ekstraordinær tilpasning af grundbeløbet for de pågældende virksomheders bøder. I et sådant tilfælde må der således lægges endnu større vægt på Kommissionens overholdelse af de garantier, som EU's retsorden giver med hensyn til den administrative procedure, herunder begrundelseskravet (jf. dom af 13.12.2016, Printeos m.fl. mod Kommissionen, T-95/15, EU:T:2016:722, præmis 48 og den deri nævnte retspraksis).
- 81 I det foreliggende tilfælde fastslog Kommissionen derimod, at de særlige forhold fastsat i punkt 37 i retningslinjerne for bødeberegningen ikke var opfyldt, og den valgte derfor at anvende den almindelige metode med henblik på beregningen af den bøde, som sagsøgerne er blevet pålagt. På denne baggrund var den, som det fremgår af den ovenfor i præmis 65 og 75 nævnte retspraksis, i den anfægtede afgørelse kun forpligtet til at begrunde den metode, der blev anvendt for beregningen af bøden, og ikke de forhold, som den ikke tog hensyn til ved denne beregning, og navnlig grundene til, at den ikke anvendte den undtagelse, der er fastsat i punkt 37 i retningslinjerne for bødeberegningen. Som allerede bemærket (jf. præmis 77 ovenfor) er Kommissionen nemlig ikke forpligtet til at tage stilling til alle de argumenter, som de interesserede parter har fremført for den. Den behøver kun at redegøre for de faktiske omstændigheder og retlige betragtninger, der har været afgørende med henblik på afgørelsens opbygning.
- 82 På denne baggrund skal sagsøgernes argumenter om, at Kommissionen i den anfægtede afgørelse ikke overholdt sin begrundelsespligt, eftersom den ikke i denne afgørelse begrundede den manglende anvendelse af undtagelsen fastsat i punkt 37 i retningslinjerne for bødeberegningen efter sagsøgernes ansøgning, forkastes. Det første anbringendes første led skal derfor forkastes.

b) Det andet led om tilsidesættelse af princippet om god forvaltningskik

[udelades]

- 89 I det foreliggende tilfælde fremgår det af sagens akter, dels at det rådgivende udvalg blev hørt to gange, den 5. og 15. oktober 2015, inden vedtagelsen af den anfægtede afgørelse, dels at en hel række dokumenter vedrørende nærværende sag blev oversendt til medlemmerne af dette udvalg i overensstemmelse med artikel 14, stk. 3, i forordning nr. 1/2003. Blandt disse dokumenter anførte Kommissionen at have bragt et sammendrag af sagens akter, sin sagsfremstillingsmeddelelse af 3. juni 2015, de af bøden berørte selskabers svar på denne skrivelse, bl.a. sagsøgernes svar af 26. juni 2015, udkastet til afgørelsen med bilag, en oversigtstabel over bøderne med en detaljeret fremstilling af den måde, hvorpå bøderne blev beregnet, klagepunktsmeddelelsen samt svarene på denne.
- 90 Det skal for det første bemærkes, at det rådgivende udvalg blev oplyst om de væsentligste faktiske og retlige forhold i sagen, herunder markedet, modtagerne, klagepunkterne, overtrædelsens varighed, metoden og beregningen af bødens størrelse samt de synspunkter, som modtagerne havde givet udtryk for som svar på de af Kommissionen fremsatte klagepunkter, idet disse dokumenter følgelig kunne anses for at henhøre under »de vigtigste dokumenter« som omhandlet i artikel 14, stk. 3, i forordning nr. 1/2003.

- 91 For det andet skal det fastslås, at artikel 14 i forordning nr. 1/2003 ikke forpligter til, at sagsøgernes ansøgninger føjes til disse dokumenter. I henhold til artikel 14, stk. 3, i forordning nr. 1/2003 skal fremsendelsen af indkaldelsen af det rådgivende udvalg nemlig ledsages af »en sagsfremstilling med angivelse af de vigtigste dokumenter og et foreløbigt beslutningsforslag«. Udtrykket »angivelse af de vigtigste dokumenter« kan således ikke indebære, at Kommissionen skal oversende alle de dokumenter, der er udvekslet med de berørte selskaber, til det rådgivende udvalg.
- 92 For det tredje skal det bemærkes, at Kommissionen tilsendte det rådgivende udvalg sagsfremstillingsmeddelelsen af 3. juni 2015 samt sagsøgernes svar på denne skrivelse af 26. juni 2015. Det skal følgelig bemærkes, at sagsøgerne har haft mulighed for dels at få kendskab til de vigtigste faktiske omstændigheder, som Kommissionen skulle tage hensyn til ved beregningen af bødens størrelse, dels at fremsætte deres bemærkninger til disse faktiske omstændigheder som fremlagt af Kommissionen. Disse bemærkninger blev endvidere oversendt til det rådgivende udvalg.
- 93 For så vidt som sagsøgernes første ansøgning om bødenedsættelse som følge af »særlige forhold«, der gjorde sig gældende for dem som omhandlet i punkt 37 i retningslinjerne for bødeberegningen, blev fremsat den 26. februar 2015, dvs. væsentligt tidligere end den sagsfremstillingsmeddelelse, som Kommissionen fremsendte til sagsøgerne, kan de følgelig ikke foreholde Kommissionen ikke have fremsendt disse oplysninger til det rådgivende udvalg. Selv om Kommissionen ikke inkluderede disse oplysninger i hverken sagsfremstillingsmeddelelsen eller i angivelsen af de vigtigste dokumenter, havde sagsøgerne nemlig mulighed for i deres bemærkninger af 26. juni 2015 at give udtryk for betydningen af disse oplysninger for bødeberegningen.
- 94 For så vidt som de oplysninger, som sagsøgerne fremlagde i deres anden ansøgning af 14. september 2015, ikke indebar væsentlige ændringer i forhold til den første ansøgning, var Kommissionen, som ikke var forpligtet til atter at høre sagsøgerne, inden den vedtog den anfægtede afgørelse, hvad angår ajourføringen af de allerede fremlagte forhold endvidere heller ikke forpligtet til atter at forelægge sagen for det rådgivende udvalg (jf. i denne retning dom af 15.10.2002, Limburgse Vinyl Maatschappij m.fl. mod Kommissionen, C-238/99 P, C-244/99 P, C-245/99 P, C-247/99 P, C-250/99 P – C-252/99 P og C-254/99 P, EU:C:2002:582, præmis 118). Det skal bemærkes, at Kommissionen ikke desto mindre atter afholdt et uformelt møde med sagsøgerne den 18. september 2015, hvori de havde mulighed for at tage stilling til de nye faktiske omstændigheder, og at det rådgivende udvalg herefter atter blev hørt den 15. oktober 2015. Kommissionen fastslog, at disse faktiske omstændigheder ikke var afgørende for beregningen af den bøde, som sagsøgerne skulle pålægges, hvorfor de ikke blev bragt til det rådgivende udvalgs kendskab.
- 95 Det følger af det ovenstående, at Kommissionen ikke tilsidesatte princippet om god forvaltningsskik ved ikke at høre det rådgivende udvalg om de særlige forhold, som sagsøgerne havde fremført. Kommissionen udviste nemlig omhu under den administrative procedure, for så vidt som den for det første hørte sagsøgerne og undersøgte deres bemærkninger, inden det rådgivende udvalg afgav en skriftlig udtalelse om afgørelsesforslaget, og for det andet oversendte de vigtigste dokumenter om bødeberegningen til dette udvalg i henhold til artikel 14, stk. 3, i forordning nr. 1/2003.
- 96 Tilsvarende betragtninger som dem, der er fremført ovenfor i præmis 89-95, gælder for sagsøgernes argumenter om høringen af kommissærkollegiet. Det fremgår i denne forbindelse af sagens akter, at de væsentligste elementer i afgørelsesforslaget, dvs. forslaget med bilag, det rådgivende udvalgs udtalelse og høringskonsulentens endelige rapport, blev forelagt kommissærkollegiet til endelig godkendelse inden vedtagelsen af den anfægtede afgørelse.

[udelades]

På grundlag af disse præmisser udtaler og bestemmer

RET TEN (Femte Afdeling):

- 1) **Europa-Kommissionen frifindes.**
- 2) **Hitachi-LG Data Storage, Inc. et Hitachi-LG Data Storage Korea, Inc. bærer hver deres egne omkostninger og betaler de af Kommissionen afholdte omkostninger.**

Gratsias

Labucka

Ulloa Rubio

Afsagt i offentligt retsmøde i Luxembourg den 12. juli 2019.

Underskrifter